

POSTANOWIENIE

Dnia 14 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa A. T. i M. C.
przeciwko Skarbowi Państwa - Izbie Administracji Skarbowej we Wrocławiu
o odprawę pieniężną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14
sierpnia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego we
Wrocławiu
z dnia 10 sierpnia 2023 r., sygn. akt VIII Pa 17/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz każdej z powódek po 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych z odsetkami z art. 98 § 1¹ Kodeksu postępowania cywilnego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z 10 sierpnia 2023 r. oddalił apelację strony pozwanej Skarbu Państwa - Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z 5 grudnia 2022 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Śródmieścia we Wrocławiu wyrokiem z 5 grudnia 2022 r. w punkcie pierwszym zasądził na rzecz powódki A. T. od strony pozwanej Skarbu Państwa - Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu kwotę 27.529,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty tytułem odprawy pieniężnej w związku ze zwolnieniem ze służby; w punkcie drugim umorzył postępowanie w zakresie cofniętego przez powódkę żądania; w punkcie trzecim zasądził na rzecz powódki M. C. od strony pozwanej Skarbu Państwa - Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu kwotę 32.859,96 zł; w punkcie czwartym zasądził od strony pozwanej na rzecz każdej z powódek kwotę po 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; w punkcie piątym nie obciążył powódki A. T. kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w zakresie cofniętego powództwa; w punkcie szóstym koszty sądowe zaliczył na rachunek Skarbu Państwa.

Sąd Rejonowy - ustalając stan faktyczny i prawny - podniósł w szczególności, że pozew z 2 czerwca 2020 r. powódka A. T. wniosła o zasądzenie od strony pozwanej Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu kwoty 29.619,81 zł tytułem odprawy za zwolnienie ze służby w Służbie Celno-Skarbowej w związku z likwidacją lub reorganizacją jednostki organizacyjnej, w której pełniła służbę. Powódka pełniła służbę w Służbie Celnej od 9 lipca 1999 r. W związku z reformą Krajowej Administracji Skarbowej od 1 marca 2017 r. powódka stała się funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej. 24 maja 2017 r. powódka otrzymała propozycję zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej w Izbie Administracji Skarbowej. 1 czerwca 2017 r. powódka przyjęła powyższą propozycję. Skutkiem tego było wygaszanie jej stosunku służbowego, a następnie nawiązanie stosunku pracy. Strona pozwana zaprzeczyła jednak, że przekształcenie stosunku służby w stosunek pracy powinno być traktowane jak zwolnienie ze służby skutkujące nabyciem uprawnień do odprawy pieniężnej oraz zarzuciła, iż Izba Administracji Skarbowej nie ma zdolności sądowej, a niniejszy pozew winien być skierowany przeciwko Skarbowi Państwa - Izbie Administracji Skarbowej we Wrocławiu.

Ponadto strona pozwana wyjaśniła, iż o wygaśnięciu stosunku służbowego funkcjonariusza, które traktuje się jak zwolnienie ze służby, można mówić jedynie w dwóch przypadkach wskazanych w art. 170 ust. 1 Przepisów wprowadzających

ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej: w sytuacji nieotrzymania przez funkcjonariusza propozycji pracy albo służby w terminie do 31 maja 2017 r. oraz w sytuacji złożenia przez funkcjonariusza oświadczenia o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia, albo pełnienia służby. W przypadku powódki nie zaszła żadna z przesłanek warunkujących wygaśnięcie stosunku służbowego. Na skutek przyjęcia przez powódkę propozycji zatrudnienia jej stosunek służby nie wygasł, lecz przekształcił się w stosunek pracy. Zgodnie z art. 170 ust. 4 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej prawo do odprawy pieniężnej przysługuje wyłącznie w sytuacji określonej w ust. 1 - dotyczy osób, które albo w ogóle nie otrzymały propozycji pracy, albo nie przyjęły propozycji pracy/służby. Tym samym regulacja ta nie odnosi się do powódki. W ocenie pozwanej regulacja nie uprawnia do interpretacji rozszerzonej, skoro ustawodawca uznał, że odprawa pieniężna należy się tylko w dwóch enumeratywnie wskazanych przypadkach. W konsekwencji odprawa ta nie należy się osobom, które pozostały w strukturach Krajowej Administracji Skarbowej w stosunku pracy lub służby. Powódka z dniem 1 czerwca 2017 r. stała się pracownikiem cywilnym, wobec czego nie ma względem niej zastosowanie art. 250 ust. 4 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, gdyż odnosi się on wyłącznie do funkcjonariuszy. Pismem procesowym z 15 grudnia 2020 r. powódka zmodyfikowała oznaczenie strony pozwanej na: Skarb Państwa - Izba Administracji Skarbowej we Wrocławiu. Na rozprawie w dniu 30 listopada 2022 r. A. T., w związku z przedłożonym przez stronę pozwaną hipotetycznym wyliczeniem roszczeń pozwu, cofnęła żądanie ponad kwotę 27.529,36 zł ze zrzeczeniem się roszczenia.

Pozwem z 2 czerwca 2020 r. powódka M. C. wniosła o zasądzenie od strony pozwanej Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu kwoty 32.859,96 zł tytułem odprawy za zwolnienie ze służby w Służbie Celno-Skarbowej w związku z likwidacją lub reorganizacją jednostki organizacyjnej, w której pełniła służbę.

Powódka wskazała, iż od dnia 17 grudnia 1997 r. była funkcjonariuszem Służby Celnej. W związku z reformą Krajowej Administracji Skarbowej od 1 marca 2017 r. powódka stała się funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej. W dniu 23 maja 2017 r. powódka otrzymała propozycję zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej w Izbie Administracji Skarbowej. W dniu 1 czerwca 2017 r. powódka

przyjęła powyższą propozycję. Skutkiem tego było wygaszanie jej stosunku służbowego, a następnie nawiązanie stosunku pracy. Stosunek służbowy powódki wygasł, co potwierdza wyrok Sądu Najwyższego z 19 lutego 2020 r. (III PZP 7/19) oraz orzecznictwo WSA wskazujące, że osobom „ucywilnionym” powinny zostać wydane świadectwa służby, bowiem pod pojęciem przekształcenia stosunku służbowego w stosunek pracy składają się: po pierwsze wygaśnięcie stosunku służbowego, a po drugie nawiązanie stosunku pracy. Zgodnie z art. 170 ust. 3 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza traktuje się jak zwolnienie ze służby. W myśl natomiast art. 163 ust. 1 funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby w związku z przejściem na emeryturę lub rentę przysługuje jednorazowa odprawa. Zgodnie zaś z art. 163 ust. 4 funkcjonariuszowi służby stałej, zwolnieniu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki przysługuje odprawa na zasadach określonych w ust. 1-3. Skoro zatem powód był zwolniony ze służby w tej sytuacji, jemu również należy się odprawa. Nadto ustawodawca wprowadził zmianę w ustawie o Krajowej Administracji Skarbowej poprzez dodanie w art. 174 ust. 10 regulacji, że przekształcenie stosunku służbowego w stosunek pracy traktuje się jak zwolnienie ze służby. Zmiana ta obowiązuje od 1 stycznia 2018 r. Ponadto powódka wskazała, że ma do niego również zastosowanie art. 250 ust. 4 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, który stanowi, że funkcjonariuszowi służby stałej zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej Krajowej Administracji Skarbowej, przysługuje odprawa na zasadach i w wysokości określonych w ust. 1-3. Zatem nawet gdyby wobec powódki nie stosować przepisów ustawy o Służbie Celnej, to ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej daje podstawę do wypłaty odprawy. W odpowiedzi na pozew strona pozwana Izba Administracji Skarbowej we Wrocławiu wniosła o odrzucenie pozwu na podstawie art. 199 §1 pkt 3 k.p.c., ewentualnie o oddalenie powództwa w całości. Strona pozwana zarzuciła, iż Izba Administracji Skarbowej nie posiada zdolności sądowej, a niniejszy pozew winien być skierowany wobec Skarbowi Państwa - Izbie Administracji Skarbowej we Wrocławiu.

W dniu 31 maja 2017 r. ustał dotychczasowy stosunek służbowy powódek. Od dnia 1 czerwca 2017 r. powódki stały się pracownikami Izby Administracji

Skarbowej we Wrocławiu. Pismem z 21 lutego 2020 r. powódka A. T. zwróciła się do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu o wydanie świadectwa służby i wypłatę odprawy z tytułu zwolnienia ze służby. Pismem z 21 lutego 2020 r. powódka M. C. zwróciła się do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu o wydanie świadectwa służby i wypłatę odprawy z tytułu zwolnienia ze służby. Strona pozwana nie wypłaciła powódkom odpraw pieniężnych z tytułu zwolnienia ze służby. Powódki w związku ze zmianą stosunku służby na stosunek pracy utraciły świadczenia, które przysługiwały im w związku ze statusem funkcjonariusza, m.in. dodatkowy urlop wypoczynkowy, prawo do urlopu zdrowotnego, dodatku mundurowego, zwrot kosztów biletów kolejowych, możliwość wcześniejszego nabycia uprawnień emerytalnych, część dodatku stażowego. Wysokość wynagrodzenia zasadniczego powódek po przyjęciu propozycji pracy była równa wysokości uposażenia ze stosunku służby.

Mając na uwadze powyższe ustalenia stanu faktycznego, Sąd zważył, że powództwo każdego z powódek podlegało uwzględnieniu, jako uzasadnione. W istocie stan faktyczny w niniejszej sprawie pozostawał bezsporny, spór zaś koncentrował się na interpretacji przepisów prawa. Zgodnie z art. 170 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, stosunki pracy osób zatrudnionych w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej oraz stosunki służbowe osób pełniących służbę w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej, wygasają: 1) z dniem 31 sierpnia 2017 r., jeżeli osoby te w terminie do dnia 31 maja 2017 r., nie otrzymają pisemnej propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby; 2) po upływie 3 miesięcy, licząc od miesiąca następującego po miesiącu, w którym pracownik albo funkcjonariusz złożył oświadczenie o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia, albo pełnienia służby, jednak nie później niż dnia 31 sierpnia 2017 r. W myśl art. 165 ust. 7 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej, dyrektor izby administracji skarbowej oraz dyrektor Krajowej Szkoły Skarbowości składają odpowiednio pracownikom, a także funkcjonariuszom, w terminie do dnia 31 maja 2017 r., pisemną propozycję określającą nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby, która uwzględnia posiadane kwalifikacje i przebieg dotychczasowej pracy lub służby, a także dotychczasowe miejsce

zamieszkania. Zgodnie z art. 171 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej w przypadku przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby, z dniem określonym w propozycji, dotychczasowy: 1) stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony albo określony, 2) stosunek służby w służbie przygotowawczej albo stałej przekształca się odpowiednio w stosunek pracy, albo służby w Służbie Celno-Skarbowej, odpowiednio na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony albo określony, mianowania do służby przygotowawczej, albo służby stałej.

W uchwale z 19 lutego 2020 r. (III PZP 7/19, OSNP 2020, nr 7, poz. 63) Sąd Najwyższy wskazał, że instytucja „przekształcenia stosunku służby w stosunek pracy” wprowadzona przez ustawodawcę w art. 171 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej jest rozwiązaniem o charakterze przydatnym z praktycznego punktu widzenia. Bowiem administracja celno-skarbowa mogła w ten sposób zmieniać stosunki służby i pracy. Znaczenie miało zapewnienie ciągłości funkcjonowania tej administracji, czyli bezpośrednie następstwo stosunku pracy po stosunku służby. Dzięki wprowadzeniu tej instytucji możliwe było zatrudnianie dotychczasowych funkcjonariuszy jako pracowników. Sąd Najwyższy podniósł jednak, że kwestii „przekształcenia stosunku służby w stosunek pracy” ujętej w przepisie art. 171 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej ustawodawca nie uregulował w sposób wystarczająco jasny. Należy odróżnić stosunek pracy, który jest stosunkiem prawa prywatnego (cywilnego) i administracyjnoprawny stosunek służby funkcjonariusza służby celno-skarbowej. Kierowana do funkcjonariusza propozycja zatrudnienia pracowniczego jest działaniem w sferze prawa cywilnego (pracy). Można przyjąć, że zawierając umowę o pracę strony stosunku służbowego, jednocześnie przyjmują, iż ulega zakończeniu dotychczasowy administracyjnoprawny stosunek służbowy funkcjonariusza służby celno-skarbowej. Nie jest to jednak „przekształcenie”, w którym nowy stosunek pracy zastępuje poprzedni, czyli przykładowo jak w odnowieniu z art. 506 k.c., lecz sytuacja, w której poprzedni stosunek służby ulega zakończeniu i strony zawierają nowy (odrębny) stosunek prawny (stosunek pracy). Ta zmiana ma u podstaw ukształtowaną ustawą alternatywę, w której istnieje wybór między przyjęciem propozycji zatrudnienia na podstawie umowy o pracę a

wygaśnięciem stosunku służbowego. Wybór zatrudnienia pracowniczego nie oznacza zatem, że stosunek służbowy nie kończy się. Ustanie w takiej sytuacji stosunku służbowego, wynikające w istocie z uzgodnienia, że funkcjonariusz będzie zatrudniony jako pracownik, uzasadnia stwierdzenie, że dochodzi w istocie do zwolnienia z dotychczasowej służby. W konsekwencji były funkcjonariusz celny ma prawo do świadectwa służby na podstawie art. 188 ust. 1 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej w związku z art. 171 ust. 1 pkt 2 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej. Regulacja przewidziana przez ustawodawcę w przepisie art. 174 ust. 10 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, a wprowadzona do tej ustawy z dniem 1 stycznia 2018 r., potwierdza powyższą wykładnię art. 171 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, że stosunek służbowy funkcjonariuszy, którzy przyjęli propozycję zatrudnienia, ustaje w wyniku tzw. „ucywilnienia”. Zgodnie z art. 174 ust. 10 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej obowiązującym od dnia 1 stycznia 2018 r. przekształcenie stosunku służbowego w stosunek pracy traktuje się jak zwolnienie ze służby w rozumieniu ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Funkcjonariusz, którego stosunek służbowy uległ przekształceniu w stosunek pracy, otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby. Sąd Najwyższy w konkluzji wskazał, iż stosunek służby w sytuacji przewidzianej w art. 171 ust. 1 pkt 2 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej ulega zakończeniu i jest to okres zamknięty. Zatrudnienie pracownicze jest nowym okresem, do którego zalicza się okres poprzedniej służby. Tak ukształtowana ciągłość służby i pracy nie oznacza, że nie ustał stosunek służbowy. Decyduje bowiem zasadnicza odrębność stosunku służbowego i stosunku pracy. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 27 kwietnia 2022 r. (I PSKP 64/21) podniósł, że z treści Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej wynika, że wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza, który nie otrzymał propozycji zatrudnienia oraz funkcjonariusza, który odmówił propozycji

zatrudnienia, traktuje się jako zwolnienie ze służby w związku z likwidacją urzędu albo zniesieniem jednostki organizacyjnej. W aspekcie prawa do otrzymania świadectwa służby funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej, który przyjął propozycję pracowniczego zatrudnienia, nie może być w innej (gorszej) sytuacji, czyli pozostać bez świadectwa służby (uchwała Sądu Najwyższego z 19 lutego 2020 r., III PZP 7/19). Istnieje zatem możliwość uznania takiego samego zapatrywania w odniesieniu do prawa do odprawy pieniężnej i wypełnienia luki w drodze analogii przez przyjęcie, że funkcjonariuszowi Służby Celno-Skarbowej, którego stosunek służbowy wygasł, a następnie uległ „przekształceniu” w stosunek pracy na podstawie art. 171 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, przysługuje odprawa na podstawie art. 163 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej. Podstawa do przyjęcia poglądu o przysługiwaniu odprawy w takiej sytuacji wynika z prokonstytucyjnej wykładni przepisów ustawowych, uwzględniających zasadę równości wobec prawa i równego traktowania przez władze publiczne (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP). Sąd pierwszej instancji podzielił to stanowisko.

Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę w całości podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, zaprezentowane w przywołanych orzeczeniach. Pogląd, przedstawiony przez Sąd Najwyższy w przywołanych wyrokach uzasadnia przyjęcie, że wszyscy funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej, w tym także powódki, zwolnieni ze służby przez złożenie do dnia 31 maja 2017 r. propozycji pracy, powinni otrzymać odprawy. Sąd drugiej instancji podniósł, że od momentu złożenia propozycji pracy, funkcjonariusz miał tylko dwie możliwości: 1) przyjęcia propozycji i wtedy stosunek służby przekształcał się w stosunek pracy (art. 165 ust. 7 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej w zw. z art. 171 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej), lub: 2) nieprzyjęcia propozycji pracy, wtedy stosunek służby wygasł dnia 31.08.2017 r. (art. 170 ust. 1 pkt 2 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej). W tej sytuacji funkcjonariusz Służby Celnej (po przekształceniu ex lege Służby Celno-Skarbowej) nie zrezygnował świadomie z żadnego ze swoich ustawowych uprawnień. Natomiast argumentacja apelującej

strony, że funkcjonariusz zwalniany ze służby nie powinien otrzymać należnej odprawy, tylko dlatego, że podjął pracę w służbie cywilnej i nie utracił źródła zarobkowania, pozostaje bez znaczenia dla rozpoznawanej sprawy w świetle zaprezentowanego stanowiska Sądu Najwyższego w przywołanych orzeczeniach. Sąd ten potwierdził bowiem jednoznacznie, że odprawa w służbach mundurowych ma charakter gratyfikacji za odbytą służbę. Funkcjonariusz nie jest pracownikiem, a odprawa przewidziana w ustawie o Służbie Celnej, czy obecnie w ustawie o Krajowej Administracji Skarbowej, nie jest świadczeniem ze stosunku pracy. Odprawa ta przysługuje z tytułu zwolnienia ze służby, a jej wysokość uzależniona jest przede wszystkim od długości okresu służby (wysługi).

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczność, że powódki podjęły pracę w charakterze pracowników cywilnych, nie ma żadnego wpływu na prawo do otrzymania odprawy z tytułu zwolnienia ze służby. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odpowiada prawu, a co najważniejsze czyni zadość poczuciu sprawiedliwości społecznej, zważywszy, że powódki nie miały żadnego wpływu na zwolnienie ze służby i kategorycznie nie godziły się na takie rozwiązanie. Sztuczna konstrukcja prawna nie może pozbawić ustawowych uprawnień, które powódki nabyły na przestrzeni kilkunastoletniej służby. Ocena kwalifikacji i przebiegu służby funkcjonariusza powinna zostać przeprowadzona w oparciu o jawne, jednoznaczne i weryfikowalne kryteria. O zwolnieniu ze służby funkcjonariusza nie może decydować jedynie zmiana organizacyjna (tj. przeniesienie między urzędami - w ramach jednej instytucji - wykonywanych zadań).

Pozwana Izba Administracji Skarbowej we Wrocławiu zastępowana przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów art. 163 ust. 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 1799 ze zm.) oraz art. 170 ust. 3 i 4 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, które wywołują rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów

powszechnych, prowadząc do odmiennych ocen prawnych roszczeń tzw. ucywilnionych funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej o zapłatę odprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie: (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w tym przepisie, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na którego tle to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych oraz na tym tle także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Izba Administracji Skarbowej złożyła taki wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, szeroko go argumentując stanowiskiem doktryny i judykatury, ponieważ w orzecznictwie prezentowane są dwa odmienne stanowiska co do zasadności przyznania „ucywilnionym” funkcjonariuszom odprawy.

Potrzeba wykładni przepisów po wydaniu uchwały Sądu Najwyższego z 6 lutego 2024 r. (III PZP 2/23), co nastąpiło po złożeniu już skargi kasacyjnej, obecnie jednak nie występuje. Uchwała przyjęła postać: Funkcjonariuszowi służby celnej, który zgodnie z art. 165 ust. 3 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy

wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1948) stał się funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej pełniącym służbę w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej i który następnie przyjął propozycję, o jakiej mowa w art. 165 ust. 7 tej ustawy, określającą nowe warunki zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, stając się zgodnie z art. 171 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy pracownikiem zatrudnionym w Krajowej Administracji Skarbowej na podstawie umowy o pracę, przysługuje - w związku z zakończeniem służby - prawo do odprawy pieniężnej (art. 163 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej, jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1799 ze zm., w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 1, 3 i 4 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej). Sąd Najwyższy wskazał, że przyjęcie przez funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej propozycji zatrudnienia pracowniczego w ramach Krajowej Administracji Skarbowej wywołuje dwa powiązane ze sobą, aczkolwiek odrębne skutki. Po pierwsze - w postaci wygaśnięcia stosunku służbowego funkcjonariusza. Skutek ten jest tożsamy, jak w przypadku nieprzyjęcia lub niezaproponowania funkcjonariuszowi w wyznaczonym terminie nowych warunków zatrudnienia, co powoduje, że funkcjonariusz ma prawo do wydania mu świadectwa służby, zgodnie z uchwałą w sprawie III PZP 7/19. Po drugie, w wyniku przyjęcia zaproponowanych warunków zatrudnienia na podstawie umowy o pracę zostaje nawiązany nowy stosunek pracy pomiędzy Krajową Administracją Skarbową a byłym już funkcjonariuszem, a obecnie pracownikiem Służby Celno-Skarbowej. Nie podzielił przy tym ze stanowiska, że skoro funkcjonariusz nawiązuje stosunek pracy w ramach Krajowej Administracji Skarbowej, to jego sytuacja jest jakościowo lepsza od sytuacji funkcjonariusza, który odrzucił przedstawioną mu propozycję.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia we Wrocławiu odpowiada prawu, a co najważniejsze czyni zadość poczuciu sprawiedliwości społecznej zważywszy, że powódki nie miały żadnego wpływu na zwolnienie ze służby i nie godziły się na takie rozwiązanie. Sztuczna konstrukcja prawna nie może pozbawić ustawowych uprawnień, które powódki nabyły na przestrzeni kilkunastoletniej służby. Sąd Najwyższy w wyroku z 19 marca 2024 r. (III PSKP 21/23, Legalis nr 3061171) podniósł, że skoro pod

instytucją „przekształcenia” stosunku służbowego ustawodawca *de facto* unormował jego ustanie, to oczywiste jest, że funkcjonariusz, którego taki skutek (ustanie służby) dotknął, musi być - na równych prawach - objęty przewidzianą dla tego skutku ochroną prawną. Ocena kwalifikacji i przebiegu służby funkcjonariusza powinna zostać przeprowadzona w oparciu o jawne, jednoznaczne i weryfikowalne kryteria. O zwolnieniu ze służby funkcjonariusza nie może decydować jedynie zmiana organizacyjna (tj. przeniesienie między urzędami - w ramach jednej instytucji - wykonywanych zadań). W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka podnosi, że stanowisko pozwanego nie uwzględnia istoty: uchwały Sądu Najwyższego z 19 lutego 2020 r. (III PZP 7/19), wyroku Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2022 r. (I PSKP 64/21), wyroku Sądu Najwyższego z 12 października 2022 r. (III PSKP 78/21), uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z 1 lipca 2019 r. (I OPS 1/19), wyroków Sądu Najwyższego: z 16 marca 2023 r. (III PSKP 19/22), 12 kwietnia 2023 r. (II PSKP 63/22); 17 maja 2023 r. (I PSKP 94/21; I PSKP 20/22); 17 października 2023 r. (II PSKP 88/22); 10 stycznia 2024 r. (III PSKP 19/23); postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 października 2023 r. (III PSK 8/23); 9 stycznia 2024 r. (III PSK 25/23); 6 września 2023 r. (III PSK 76/22). Należy nadmienić, że w uchwale z 23 stycznia 2019 r. (III PZP 5/18, OSP 2021, nr 3, poz. 20, s. 82) Sąd Najwyższy przyjął, że pracownikowi o statusie członka korpusu służby cywilnej, którego stosunek pracy wygasł na podstawie art. 170 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, przysługuje odprawa pieniężna na podstawie art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (tj. Dz.U. z 2018 r., poz. 1969).

Sąd Najwyższy podniósł w uzasadnieniu pierwszej z wymienionych uchwał również, że sytuacja omawianych dwóch funkcjonariuszy (tego, który nawiązuje stosunek pracy w ramach Krajowej Administracji Skarbowej oraz, który odrzucił przedstawioną mu propozycję) jest analogiczna w zakresie wygaśnięcia stosunku służbowego, zarówno jeden, jak i drugi tracą swój status funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej, a w konsekwencji związane z nim przywileje, ale i obowiązki. Stąd ustawodawca nie dostrzegł skutków zaproponowania i przyjęcia przez funkcjonariusza zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na tyle wyraźnie, by

przewidzieć *expressis verbis* prawo do odprawy w tego rodzaju sytuacjach, nie oznacza to jednak, że prawo takie nie przysługuje. Jest to bowiem przypadek, w którym pewna luka legislacyjna może zostać wypełniona przez sięgnięcie do innych niż językowa metod wykładni. Zarówno wykładnia systemowa, jak i wykładnia celowościowa dokonywane w oparciu o treść Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, jak również uchylanej ustawy o Służbie Celnej, czy w końcu art. 64 ust. 2 Konstytucji RP pozwalają na przyjęcie, że w przypadku wygaśnięcia stosunku służbowego funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej, a następnie nawiązania z nim stosunku pracy na podstawie umowy o pracę zawartą z tą Służbą funkcjonariuszowi przysługuje również odprawa pieniężna na podstawie art. 163 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 1, 3 i 4 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej. Sytuacja bowiem takiego funkcjonariusza nie może być gorsza od sytuacji funkcjonariusza, którego stosunek służbowy wygaśł wobec niezaproponowania lub odrzucenia zatrudnienia w formie pracowniczej, podczas gdy obaj ci funkcjonariusze tracą swój status funkcjonariusza oraz związane z nim uprawnienia. Zgodnie z art. 163 ust. 4 uchylonej ustawy o Służbie Celnej funkcjonariuszowi służby stałej, zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej, przysługuje odprawa na zasadach i w wysokości określonych w ust. 1-3 tego artykułu. Przepis ten odnosi się bezpośrednio do zniesienia lub reorganizacji jednostki organizacyjnej, nie zaś do likwidacji i przekształcenia całej służby, nie budzi jednak wątpliwości Sądu Najwyższego, że w takiej sytuacji, jak będąca podstawą dla rozpatrywanego zagadnienia prawnego, do funkcjonariusza przez analogię znajdzie odpowiednie zastosowanie art. 170 ust. 4 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, który przyznaje świadczenia należne w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki w rozumieniu ustawy o Służbie Celnej. Wynika to z faktu tożsamości sytuacji funkcjonariusza, którego stosunek służbowy wygaśł z uwagi na nieprzyjęcie zaproponowanych warunków, jak również z uwagi na ich przyjęcie i nawiązanie w miejsce wygasłego stosunku służbowego, stosunku pracy. Tym samym funkcjonariuszowi należna jest odprawa na podstawie art. 163 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej. W ostatniej z wymienionych uchwał Sąd Najwyższy

podniósł także, że systematyka oraz cele ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej i przepisów ją wprowadzających wskazują, że nowa regulacja podtrzymuje zróżnicowanie sytuacji prawnej funkcjonariuszy oraz pracowników Krajowej Administracji Skarbowej, przyznając szczególną, stabilniejszą pozycję funkcjonariuszom, co powinno znaleźć odzwierciedlenie również w odniesieniu do świadczeń należnych tym dwóm grupom pracowników z tytułu wygaśnięcia ich stosunków pracy. Sąd Najwyższy podkreślił ponadto, że przyznawanie pracownikom administracji publicznej, nieposiadającym statusu funkcjonariusza, zatrudnionym na innej podstawie niż mianowanie, odprawy z tytułu wygaśnięcia ich stosunku pracy, na takich samych zasadach, jak odprawa należna pracownikom z tytułu rozwiązania umowy o pracę z przyczyn niedotyczących pracowników, stanowi pewną utrwaloną praktykę legislacyjną, co dodatkowo pozwala utwierdzić się w przekonaniu, że właśnie odprawę z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników miał na myśli ustawodawca, przyznając w powołanym już art. 170 ust. 4 pracownikom odpowiednio prawo do świadczeń należnych w związku z likwidacją urzędu.

Podzielając przedstawioną powyżej linię orzeczniczą i zawartą w niej argumentację, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zaś o kosztach orzekł w myśl art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 i 98 k.p.c.

[SOP]

[ms]